

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
4 Maiu st. v.
16 Maiu st. n.

Este în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-uteza nr. 395.

Nr. 18.

A N U L XXII.
1886.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

13 strofe.

Negresit — ești pră frumoasă.
Ce ochi mari! ... Ce gură mică! ...
Cine n'ar pute să-ți dică:
Venere din valuri scosă! ...

Dar eșind, — sub val, vieța
Ț-ai lăsat'o să se 'nece;
Căci ca marmura de rece
Și de albă-ți este fața.

Și de-aceea nu te mire,
Că 'n serate și petreceri,
Nici o inimă nu seceri
Și nu clătini nici o fire ...

Cine firea să-și aprindă,
Ș-alui inimă să-și plece
La o frumusețe rece,
Ca resfrântă din oglindă? ...

Cine dorul să-și incline
Unei statui ambulante! —
Sigur, s'o găsi vr'un fante,
Să te-admire, să-ți suspine.

Și să-și mintă lui și ție;
Inse nu-i șci nici-odată
Dragostea adevărată
Ș-a ei dulce nebulie!

Căci n'ai zimbet, nici privire
Dulce, galeșă, ferbinte,
Ca să scoți pe om din minte
Și să tulburi vr'o simțire.

Căci atât de nemișcatu-i
Chipul teu, — și 'n ochiu-ți mare
Zace-atâta nepăsare,
Par' că-i ochiul unei statui!

Ori-ce dor trebui să móră.
Înima când ț-o cunõește;
Frumuseța ta de-l naște,
Nepăsarea ta-l omóră.

Ș-ori ce suflet când te șcie.
Dice, trist, de-a ta simță:
E-o frumoasă locuință,
Ce păcat că e pustie! ...

De aceea, nu te mire,
Că prin baluri și petreceri
Nici o inimă nu seceri
Și nu clătini nici o fire! ...

Înimile vor vieța, —
Nu se frâng așa-n neșcire,
Cerșind petrelor iubire
Și foc sloiului de ghiță.

Venere din valuri scosă,
Cu ochiu mort — făr-o scântee,
E păcat că ești femece,
Și păcat că ești frumoasă! ...

A. Vlahuță.

Fata popii.

— Roman în 2 tomuri. —
(Urmare).

Grăind aceste, le aruncă o căutătură de dispreț,
care ardea mai tare decât arșița cea mai fer-
binte a sorelui. Ei simțeau focul acestei pri-
viri și erau să se bage 'n pământ de rușine:
dar n'aveau ce face, nu șcieau ceti și pace bună, și
și decă nu șcieau — căutau să rabde. Vorba vechie:
cât ești nicovélă rabdă, cât ești ciocan loveșce!

Doră 'n clipita aceea le părú reu mai înteu, că
n'au invetăat carte. Și se căiau grozav, că n'au avut
părinți mai buni, cari să-i fi dat la școlă. Dar las
că ei n'or face așa cu pruncii lor. Nu este mai bun
dascăl decât rușinea ce pătești. Asta te 'nvetă ce
ai să faci în viitor, ca să nu mai remai de batjocură.

Până când ei se tenguiau așa, Vasilica Lupului
scose foia din legătore și 'ncepú să cetescă. Apoi
apucă să le spună ce-a cetit. Ei ascultau cu gurile
câscate și se mirau când le spunea câte ceva ce
nu puteau cuprinde cu mintea.

Odată apoi unul întrebă:
— Dta șci dară și nemțeșce?
— Șciu! Pentru ce?
— Pentru că te vèd cetind foia asta.
Vasilica scose un hohot și respunse:

— Măi omule, se vede că n'ai învățat carte, de vorbești așa. Tu dară nici atâta nu știi, că foia acésta nu-i nemțescă.

— Nu-i nemțescă! — se miră altul.

— Nu ȳeu, ci-i românescă! — i tăia vorba iute Vasilica.

Toți se mirară și unul ȳise:

— Dar este și foie românescă?

— Ba sânt mai multe. Póte că 'n satul vostru nu vine nici una?

— La noi vin nemțesci, la arendașul și la boltașul; la notarul vine una și unĳurască din banii comunei. Românescă nici una. Nici n'am auzit să fie, că popa nost nu ni-a spus.

Unul din ei inse, care voia să apară mai luminat decât ortacii lui, vędęnd zimbetul de compătimire a stăpânului casei, grăbi să adauge:

— Eu am auzit, că este și foie românescă.

Mi-a spus odată popa Movilă din Riurenii. El ne-a și indemnăat să ne-aducem una; am fi și adus-o, dar dascălul a ȳis că n'are vreme să ne-o cetescă!

— Astfel de dascăl țineți voi in sat?

— Ce să-i faci! E om bun și nu ne sileșce cu șcôla când avem trebuellă de prunci.

Vasilica Lupului nu se mai putu contenii, ci isbucni cu tótă durerea:

— Vai de voi!

Se făcu o tăcere de câteva clipite. Vălenenii nu cutezară să grăescă nici un cuvęnt. Ochii schinteitori ai lui Vasilica îi țineau ca lăntuiți.

Dęnsul vędęnd frica lor, gândi că va fi bine să bată ferul până-i cald și le ȳise restit:

— Măi ómeni, băgați bine de sémă ce ve spun! Până-i lumea nu va fi de voi nimica, decă veți avę tot popă ca cel ce-a murit și dascăl ca cel de-acuma!

Ómenii nu grăiră nimica. Nici Vasilica Lupului nu mai urmă. Gândia, că-i destul o botă la un car de óle. A aruncat sémęta și aceea trebuie să 'ncolțescă de sine.

Tocmai atunci incepură să se tragă și clopotele, prevestind începerea liturghiei.

— Haidam la biserica! — le ȳise el. Dar întęiu îmbrăcați-ve hainele de serbătóre, că va fi multă lume ș-ar fi rușine să ve vędă așa.

El șcicia bine, că dęnșii n'au alte 'mbrăcăminte, pentru că n'a vędut să fi descărcat din car nimica, dar voia să-i rușineze din capul locului și urmă 'n tóte după cum l'a învățat părintele Aron.

Ș-a și ajuns scopul. Bieții ómeni erau atât de rușinați, încât ți-se făcea milă de ei. Iși băgară ochii 'n pământ și 'n zăpăcela lor, abia intr'un târđiu putu să 'ngăne unul:

— Noi n'am adus alte strae.

Apoi altul mai curagios adaugă:

— La noi aste-s cele de serbătóre.

Vasilica ridea intru sine și ȳise:

— Dóră cele mai frumoșe 'n tot satul!

— Da, da, — respușeră ei.

— La noi nu puteți vini așa la biserica, — reluă vorba stăpânul casei. Lasă că ve dau eu tóle. Am destule.

— Nu, nu, — protestară ei in chor, — tótă biserica le-ar recunóșce că sânt a dtale.

— O să ve dau dar de-a slugilor. Și acele sânt mai de Dómnę, decât țandurile aste.

Ei inse nu primiră odată cu capul. Că ce-ar ȳice satul lor, decă ar auzi, că le-a fost rușine a se duce 'n biserica din Teiul-mare in portul lor. Că mai bine s'or duce frumos acasă cum au vinit, decât să facă una ca asta.

Vasilica nu-i sili, că scopul lui nu eră să-i imbrace 'n alte tóle, ci tocmai să-i ducă in portul lor

prost, ca ênșiiși să vędă deosebirea mare și să se rușineze.

— Bine dară, — le ȳise in urmă, — haidati ș-așa! Ómeni vor gândi, că sântęți niște drumari străini, cari numai din întęmplare ați ajuns aici, fără să șciti ce serbătóre mare este ađi la noi!

Vălenenii se uitau unii la alții ș-un potop de gânduri posomorite le cuprinse mintea. Așă batjocură n'au mai pățit nici odată. Ei, ómenii cei mai de frunte din Valea-mică! Ei, cari au in satul lor nu numai vaza cea mai mare, dar și îmbrăcămintele cele mai frumoșe! Ei, cari au pornit de-acasă cu gândul s'arate celor adunați la rugă, că ce fel de ómeni sânt in Valea-mică!

Și 'n gândul lor își ȳiceau, că mai bine rămăneau acasă, decât să colinde p'aici și s'ajungă pe gura teienilor batjocoroși, cari desprețuesc pe tóți cei ce nu-și scot mămăliga dintr'un coș cu ei.

Dar nu mai puteau să se retragă, căci atunci se făceau și mai de ris. S'ar fi scos vorba, că s'au sfiit a se duce intr'asă ómeni cinstiți. Ș-atunci ține-te la ris din tóte părțile! Căci cuvęntul cel reu e ca vęntul, ce nu s'ajunge nici cu armășarul, nici cu oĳarul. Ba nici acasă nu se mai puteau duce, cei de-acolo îi omoriau cu petritele.

Care va să ȳică, ori așa ori așa, eră să fie tot reu. Vorba românului: ori cu capul de pętră, ori cu pętra de cap.

Ei gândiau, că totuș va fi mai bine să se ducă la biserica. Fie ce-a fi. Ce-a da tęrgul și norocul! Se invoiră dar să męrgă.

Intr'ăceste eși din casă soția stăpânului, o femeie cam de patru-ȳeci de ani, ócheșă și bine lăcută, gătită de serbătóre. Cu ea viniă un buĳor de fată, cam de opt-spre-ȳece anișori, naltă și mlădiósă, cu o înfăoșare plină de farmec ĳingăș. Avea niște ochi furați din sóre, cari revęrsau foc de sub princenele-i tulóse ce-i adumbriau fața brunetă. Pęrul pletit cu măestrie lăsă abia să se vędă niște cercei ascunși intr'un tufiș mólę ca mętasa. La gât portă o salbă bogată, care i împodobiă peptul incins cu catifea nęgră și cusută cu fire de aur, lăsând liber spătóitul cu mănecile albe ca zăpada, legate la capet cu panglice și inzestrate cu buchete de flori. Dinainte o prindea de minune bine o catrința de catifea nęgră, infrumșetată cu forme compuse din fire de aur și dinapoi i atęrnau niște chițele până 'n glesne, ca penele de păun. Tot ce avea pe sine eră nou și acuma le îmbrăcase întęia-óră.

Când tatăl seu o vędę așa frumos îmbrăcată, se simți de douę ori așa de sumeț ca pân' atunci și 'n bucuria lui mare, ȳise óspeților sei plin de fală:

— Fata mea!

Eră bine, că le-o spuse acésta, căci aceia credeau că-i cutare domnișóră, dóră fata popii. La ei nu s'a mai pomenit asemenea țęrancă. Dar când apoi le mai adaugă, că, afară de catifea, ea ênsași a țesut și cusut tot ce avea pe sine, vălenenii noștri nu voiau să credă și ȳiceau că badea Vasilica Lupului de bună sémă glumeșce sęu vrę să-și bată joc de ei, că 'n satul lor nici preotęsa n'ar șci să facă așa podóbe de 'mbrăcăminte.

— Tocmai pentru aceea nu șciú nici fetele vóstre, — le ȳise Vasilica. Nu este cine să le 'nvețe. . . Dar acuma haidam la biserica, să nu 'ntarđiam! Adă-mi pëlęria și bota, Marióră!

Fata se rentórsę 'n odaie și aduse părintelui seu ce pofți, apoi porniră tóți; in șirul prim bārbații, după dęnșii ele.

Pe stradă mergeau mulți ómeni, îmbrăcați frumos și tóți cătră biserica.

Unul din văleneni intebă de Vasilica:

— Și de altă-dată umblă atâția oameni la biserică?

— Totdeauna e plină, — răspuse el.

— La noi numai la praznicile mari ne mai ducem. De altă-dată e golă. Ba de multe ori nici popa nu se ducea.

— Ce mai popă o fi fost și acela! — duse Vasilica Lupului. Dără nici predicatie nu ve ținea?

Valeneni se uitau pe el mirați. Apoi unul întrebă:

— Predicatie! Ce-i cea?

Vasilica li-o explica așa:

— Așa se numește cuvântarea ce preotul ține 'n biserică.

— Popa nost nu ne-a ținut nici o cuvântare. Câte-odată, când eră trez, ne cetia căzania, dar vorbiă pe nas și nimene nu-l pricepea. Până cetia, noi trăgeam câte un pui de somn dulce.

— Popii noști in totă dumineca țin predicatie.

— Ce! Aveți mai mulți popi? — se miră unul.

— Trei. Doi parochi și un capelan. Și învățători avem tocmăi atâția.

— Știu că ve costă mult.

— Acuma nimica, — le explica Vasilica. Inainte cu dece ani am început s'adunăm un fond ș-acela a crescut atât de mare, că din camete plătim și pe popi și pe învățători.

— Ce lucru minunat! — duse unul.

— Așa fac oamenii cu minte, — răspuse Vasilica.

(Va urmă.)

Iosif Vulcan.

Când șueră vântul.

Când șueră vântul prin ramii de stejar,
Bătrâna pădure de vuet resună
Ș-a geme se pare ca-o inimă bună
In pept de-al durerii vecinic pojar.

Când vântul s'oprește de-a bate prin rami,
Când vuetul, gemetul, tôte 'necate,
Galbine frunđe se vęd aședate
Sub paltini uscați de ger și de ani.

Ast criveț iernatic is crunte dureri,
Er codrul ce geme sânt țiile mele;
Apröpe e timpul, când ș-aste ș-acele
Vor trece cu mine ca frunđe de ger!

Gil. Rivo.

Cugetări despre educațiune.

(Umare).

In primii ani ai vieții dără nici una dintre ințe, nu este atât de neajutorită și pe atât de nepuțințioasă, ca omul chiar.

Cu atât este mai nobil, cu cât este mai complicat un organism; cu atât se desvöltă mai anevoie, cu atâta are lipsă mai multă de sprijinul altora sub timpul desvöltării.

Monadul, cea mai simplă ființă organică, se sporește prin diferențiere, se divide ființa primitivă in două părți, și numai decât in momentul nașcerii, fiecare parte se arată ca un individ nou, complect, de sine stătător.

Pasërica părăsește in grabă cuibul care i-a servit ca lëgan, încă dela început vede și aude ager, scurt timp se adăpostește sub aripa scutitoare, după vr'o câteva încercări alërgă și sböră singură.

Fiera își lapedă puul, acesta se desvöltă grabnic, merge singur de-și caută locuință și nutremënt, și după vr'o câteva luni nici că mai vrë să cunöscă pe acela care i-a dat vieța și i-a grigit mai intëiu.

Inse nu așa de ușor se desvöltă ființa omului. Nu, căci omul este cel mai complicat organism, care l-a potut produce natura.

Nimerit dice savantul Oken: »Omul este un microcosmos, o lume mică, pentru că in organismul lui, ca in universul mare, se găsește aer, apă, elemente mineralice și vegetale, apoi electricitate, căldură, lumină și magnetism scl.«

Desvöltarea completă a unui om reclamă apröpe jumătate din timpul vieții sale.

Inse aceea ce desvöltarea omului pierde in timp, câștigă in intensitate.

Animalul ingrabă după nașcere este relativ mai abil și mai desvöltat; inse de altă parte natura l-a ingrădit intre niște margini fixe, peste cari desvöltarea lui nu pöte să trecă. Animalul este »unilateral« și »staționar« in tôte acțiunile sale. Paienginul își țese rețeaua, furnicile și albinele au strate bine organizate, paserea șcie clădi cuib, vulpea își răpește prada cu multă violenție scl., inse pe lângă tôte aceste semne de iscusință, istețimea animalelor se restringe odată pentru totdeauna numai la vr'e-o câteva desterități, corpul paienginului e numai un aparat de tors, corpul peșcelui un aparat de inotare scl.; cu o vorbă: corpul animalelor mai ales a celor inferioare este curat o mașină numai, pe care instinctul animalic nu o pöte aplica decât in o anumită direcțiune, ce atárnă absolutamintë dela construcția internă mecanică a aceleia. Inse omul e o ființă »progresivă« el se desvöltă incet, se desvöltă cu greu, dar apoi facultățile lui sânt »omnilaterale,« inteligința lui e capabilă a inaintă pe calea perfecțiunii nemărginite, er copilul lui este »un instrument universal,« pe care spiritul il pöte folosi, spre cele mai diverse scopuri. Privirea, graiul și mâna omenescă sânt prin cari spiritul arată in afară originea sa divină. Vocea omenescă destăinuiește frumösa lume a ideilor și a simțemintelor, er mâna omenescă e capabilă a sevërși cele mai complicate mișcări și astfel a creă opere admirabile in arte și industrie.

Dintre tôte, numai singur omul este o ființă progresivă, numai singur el este »educabil.«

***

Decă este adevërat, că buna creșcere il nobilitëză pe om, atunci influința ei binefăcătoare se arată cu desclinare asupra desvöltării sëu a culturai spirituale.

Om cult este acela in acărui spirit, pe lângă idei, noțiuni și judecări clare, temeinice și bine organizate, educațiunea a stërnit destule sentimente nobile și nisuințe morale. Cu alte vorbe »minte luminată« și inimă nobilă constituiesc adevërata cultură a omului.

Cultura se câștigă prin grea muncă și silință, inse ea este care formëză pe om »după chipul și asemënarea lui Dumnezeu!« Cultura câștigată prin creșcere bună te face capabil a trăi o vieță demnă de om.

De și scopul proxim al educațiunii este a-l face pe elev »autonom,« ținta ei finală este după cuprins pe deplin identică cu scopul vieții nöstre pămënțești.

Din vremile străvechi până astăzi, dela Socrate și până la Kant, cugetătoarele capete tôte s'au încercat a resolvı problema vieții. Christos, autorul sublimei religiuni, ne-a învățat, cumcă destinațiunea vieții este a ne apropiä necurmat cătră perfecțiune; er Kant, cugetătorul cel mai adănc, a dis: scopul vieții este a ne implini datorința (imperativul categoric.)

Dar apoi ore pentru ce să devenim perfecți, și pentru ce să ne împlinim datorința? Nu pentru altceva, decât pentru ca să devenim perfecți, și încă mai vârtos pentru ca să promovăm binele omeniei!

Decă din ale noastre nobile fapte nu ar isvori bucurie, fericire și desfătare pentru noi înșine și pentru omenime, atunci credincioasa împlinire a datorinții și chiar însași perfecțiunea nu ar fi, decât o formalitate deșertă.

Fericirea este dară ținta educațiunii, căci ea este scopul trecătoarei noastre vieți.

Nu averea, nici știința și nici desfătările nu-l fac pe om fericit, ci numai conștiința liniștită.

Omul din firea sa nu este nici bun, nici reu, înse psihologia ne demustră, că voința omenescă o putem îndrepta în o anumită direcțiune, o putem înduplecă pe calea binelui.

Pornind din acesta presupunere, educațiunea vré să resădască în spiritul tiner o judecată clară despre bine și reu, apoi vré să-l îndatinezze a ascultă tot mai mult și mai acurat de vocea conștiinței, care este vocea lui Dumnezeu.

Educațiunea tinde a desvoldă în elev o voință firmă și statornic îndreptată spre bine, ca astfel creșterea lui să culmineze în ceea ce numim »caracter nobil« care este triumful educațiunii, flăoarea culturai sulleteșci.

Cel ce ascultă de poruncile sacre ale conștiinții, acela pășește pe cărarea virtuții și se aventă către idealul omenesc.

»Jeder von uns hat einen idealen Preismenschen in sich den er heimlich von Jugend auf frei oder ruhig zu machen strebt.« ȓice Jean Paul în opul seu »Levana« (cap 24.) Fiecare din noi, ȓice Jean Paul, păstrăză în spiritul seu imaginea omului ideal, care tainic ne șoptește, cum avem să gândim, să simțim, să lucrăm: pe acest »om ideal« trebuie să tindem a-l eliberă, a-l linișci și a-l îndestuli.

Acest ideal — spune mai departe Jean Paul — este ascuns în spiritul pruncului sub numerose cruste și straturi: educațiunea trebuie să vină să le spargă și să le neteșcă, ca să potă scote la lumină idealul omenesc. Spirit înflăcărât la forțe puțin a dăruit creatorul, înse celui mic și celui mare, celui debil și celui puternic de o potrivă li este deschisă calea către perfecțiune, căci precum discul sôrelui splendid se reflectă în picătura de rouă, în undele riului sprinten și în uriașele valuri ale mării, chiar așa și idealul omenesc după încapere cêrcă a se reoglină în spiritul mic și spiritul mare!

Educațiunea este o ôste și încă o ôste practică, pentru că educătorul cu istețime și dibăcie artistică trebuie să se nisuească a nobilită, a curăț și a poler pe omul natural, precum frumoșele arte se străduesc a idealisă materia brută.

Din spiritul castic al pruncului educătorul trebuie să fremônte conturul omului ideal, precum Michel Angelo a știut să cioplască, din trunchiurile diforme ale marmorelui, capodoperile sculpturai, cu dalta sa magistrală.

***

Spiritul omeniei se desvoldă necurmat, comôra lui culturală se înalță și se întinde fără slêșit, și din timp în timp zguduind sparge în giurul seu strimta găoace a teoriilor îmbêtrânite.

Așa de exemplu renașterea științelor, reformațiunea religiei și luptele mărețe ale vécuurilor trecute, pentru libertatea popôrcilor sunt tot atâtea momente cari au electrisat spre o nouă vietă cultura învechită a bêtrânei Europe!

Șimbările prin cari trece organismul societății omenesci fidel se reoglindează tôte în procedările

educațiunii, spiritul națiunilor își manifestă ființa sa în școalele și institutele lor de cultură.

Modurile creșterii și a învêțământului stau în raport intim cu lasele vieții culturale, ce nici că se pôte altcum, pentru că tôte instituțiunile popôrcilor emanază din spiritul omeniei ca dintr'un sorginte comun.

Istoria culturai ne arată, că pe acelea vremi când ômenii primiau doctrinele credinții din rostul unei auctorități care nici decât nu suleria ca ori cine să cerce seu să tragă la îndoelă veritatea cuvintelor sale, pe atunci metoda creșterii și al învêțământului încă a fost numai o supunere ôrbă, de loc nu eră potrivit de a eliberă spiritul elevului și a-l face pe el de sine stătător în cugetările și faptele sale.

Elevii se jurau ôrbș pe cuvântul măestrului lor, fără să cuteze a se îdoi și fără să fie îndemnați cătuș de puțin a scrută cu propria lor judecată. Cultura minții eră mărginită numai la reproducerea sêcă a vorbelor audite din gura auctorității.

Sosi apoi epoca mare a reformațiunii, ea dădu spiritului omenesc un sbor mai liber și îndrăsnet, și prin ea a căpêtat și metoda învêțământului o nouă vietă.

Din supunere ôrbă, adecă din memorisare și reproducere sêcă ce eră, s'a prefăcut cu încetul niște esplicațiuni convingătoare, agreabile și întocmite după natura spiritului tiner.

Omenii s'au deprins a se provoca întru tôte la auctoritatea minții. Acesta e în adevêr calea cea drêptă a înaintării, căci precum nimerit ȓice Montaigne: nu aceea este știința a cită cuvintele, cari le spune Plato seu Aristotele despre cutare obiect, ci lucrul de căpêtenie este, ca noi înșine să fim în stare a judecă despre el.

Învêțământul de astăzi în mesură eminentă tinde a face spiritul elevului »autonom« în cugetare și judecată. Metoda instrucțiunii moderne stâruește a desvoldă mintea elevului pe o cale naturală, adecă pe aceeași cale care a percurs'o cultura nêmului omenesc peste tot.

Învêțământul este dară de a se construi succesiv în aceeași ordine, precum a urmat cursul istoric al desvoldării culturai omenesci în mare.

Șcie ori și cine cumcă vietă culturală a omenirii nu s'a început cu știința abstractă.

Omenii au știut cugetă și vorbi corect cu mult mai înainte, de ce a scris Aristotele logica, au știut măsură pământurile înainte de ce Euclid ar fi scos la ivelă elasicul seu op geometric: înspirate de gingașu musa poesiei au fost în stare unele sullete alese a-și esprișă simțemintele și gândirile lor mari în forme răpitore cu mult mai înainte de ce ar fi stabilit cineva regalele artei poetice scl.

În conglašuire cu acest fenomen din psihologia popôrcilor, învêțământul trebuie să conducă spiritul individului în mic pe aceeași cale care a percurs'o spiritul omeniei în mare. Așa dară pășește cu elevul dela lucruri concrete la abstrațiuni, dela simplu la compus, dela exemple la regule, începe întru tôte cu întuirea nemijlocită a obiectelor, puțin dă elevului d'a gata, dar îl face a descoperi cât mai mult din puterea sa proprie. Teoria evoluțiunii sustine cumcă din o celulă simplă, prin desvoldare succesivă s'a ivit în decursul timpilor șirul întreg al organismelor vietuitoare. În acesta lucrare a sa natura a procedat, dela simplu la compus, dela mic la mare, dela materie la spirit; chiar pe calea asta trebuie să desvoldăm și spiritul omenesc, a cărui organ sunt creerii, țesutura organică cea mai admirabilă, ce a putu'to produce puterea creatore a firei.

Teoria evoluțiunii pretinde dară ea materiile de

M o d a.

SERVIETĂ PENTRU PÔME

din canvas, tivită cu brodărie; o decorațiune frumoasă pentru mēsa de ujină; in servieta fiecărui ô. pe învîlindu-se câte o pômă deosebită.

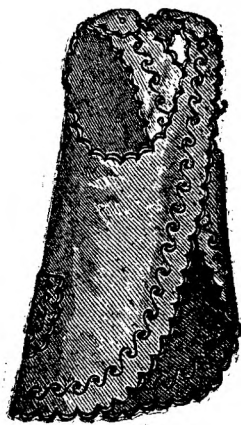
CINGĂTORE PENTRU FETIŢE.

Se găteşce mai cu sēmă din sicilien alb și la capete cu fioncure. Sede prē bine copilițelor in etate de 5—6 ani și la mai mari.

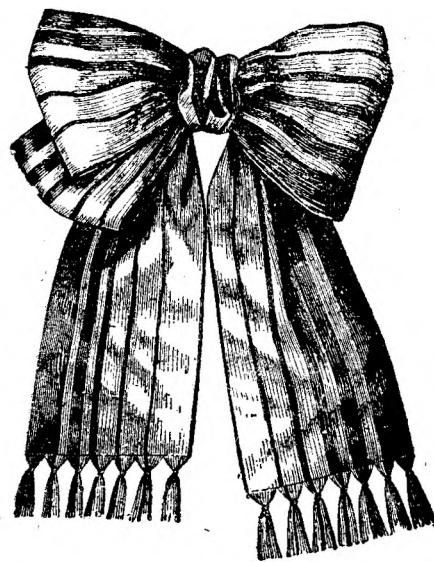
HAINUŢĂ PENTRU FETIŢE.

Din moisselin alb, cu brodărie albă, trasă cu panglice colorate.

ZADIE PENTRU FETIŢE.

Din chiffon alb, cu brodărie de bumbac colorat.

MAŞNĂ PENTRU FETIŢE.

Se găteşce din mētasă vargată, și se întrebuinteză ca decorațiune pentru rochii.

invățământ să le dăm minții tinere, pe cât se poate, după metoda »genetică» dezvoltând și înșirând cunoștințele unele după altele și unele dintr'altele, în strinsă legătură causală!

Acosta este, se poate dice, forma cea mai infalibilă în ceea ce privește cultura minții. Ea pretinde să nu încărcăm memoria fragedă cu vorbe și idei sterile, căci agerimea inteligenței nu atârnă dela mulțimea ideilor, ci dela intensitatea lor.

(Va urma.)

Dr. Petru Pipoș.

Despre vegetarianism.

(Incheiere.)

Ori cum vom cugeta despre vegetarianism, totuși rămâne o aparință imbucurătoare pentru fiecare scrutător mai serios, și acărui vieță și nisunță încă nu s'au contopit de tot în vênatul după plăceri și bani, a auzi despre niște oameni, cari pentru un princip, pe care îl cred bun și nobil, își detrag ceva, și-și îndreptă de obște vieța după o idee recunoscută ca corectă și cu rezultate bune. Oamenii aceștia sînt în privința etică tot așa de interesanți, ca și inventatorii și geniile în cea intelectuală, — căci un geniu e un om, care știe și el ce poate, ce n'a învățat. În ambele cazuri se arată metafizica în natura omului. Nici o ființă din contră nu e mai neinteresantă, decât omul avut al plăcerilor, care dă curs liber pasiunilor sale în ori ce privință. După legile leviturii și contra-leviturii, cari influențază și pe terenul spiritual, se poate deci înțelege, că tocmai în timpul plăcerilor rafinate, precum e cel prezent, cari plăceri ne ofer totuși așa de puțină fericire adevărată și mulțămire internă, se dedau inimii mai serioase și profunde unui mod de viețuire, care le pare multora a fi o ascesă tristă, în realitate inse li ofere cultivătorilor lui o plăcere mai nobilă de vieță, și o sănătate spirituală și corporală.

Aici am ajuns la un punct, unde am a explica, că sînt vegetarieni din felurite cauze, cari toți au ajuns la tot acel rezultat. Unii sînt vegetarieni biblici, ceilalți curat științifici. Unul a devenit vegetarian din umanitate, și din iubire cătră animale, celalalt din punct de vedere estetic și economic, și din cauze sanitare, și fiecare din aceste categorii știe a aduce dovezi pentru convingerea sa. În Anglia și America nordică sînt foarte mulți vegetarieni biblici, cari nu numai că se revocă la unele locuri biblice, precum la cartea I. alui Moise, 1, 29; Isaia 66; Romani 2, 3 14 etc., ci se explica chiar și scoterea israelitenilor din Egipt și creșterea lor în pustie prin aceea, că dic, că Moise, acest legislator mare, a voit să deparțeze poporul evreu dela »olele cu carne ale Egiptenilor» și a voit să-i învețe în pustie cu consumarea de legume, care a existat la străbunii lor, și care există și acuma în India. Inse poporului cerbicos și lacom nu i-a plăcut mîncarea cerului, manna, el a cerut carne, și li s'a dat; inse au murit, pe cînd o frămîntau încă între dinți, și au picat prin șanturi, precum se poate ceti atât în testamentul cel vechiu, cât și în cel nou. Dcă sînt sfinții infalibili, ca și papa din Roma, apoi putem admite cu sf. Vincențiu, că și Christos n'a mîncat nici odată carne, afară de mielul pașcilor, din ascultare cătră legea mosaică, — dară tocmai la ocaziunea acosta a consacrat pîne și vin pentru urmașii sei, ca »trupul și șângele dunnedeesc.» E cunoscut că biserica resăritenă oprește în posturi ori ce mîncare de cărnuri, oue, brînză, unt etc. în scurt tôte materiile animalice, și călugării feluritelor mănăstiri trăsesc numai din legume, și ajung o etate foarte mare. Tot așa putem numi și poporul nostru dela țeră în ore-care privință vegetarian, numai de

n'ar fi așa de tare dedat beuturii de spirituose. Pe Napoleon I l'a fost capacitat împregiurimea sa a desrîdica ordul Trapiștilor. Dară vîdînd el cum lucrăză călugării ordinului Grande Chartreuse, sirguincioși pe cîmp și în grădini, a respuns cu privirea sa practică: »Ce se poate impută oamenilor acestora? Ce sont des hommes qui mangent peu et travaillent beaucoup. (aceștia sînt oameni, cari mîncăză puțin, și lucră mult.)» Respusul lui întări sentința lui Hufeland, care spune în cartea sa renumită: »Arta a lungi vieța omului,» următoarele: »Oameni din tôte țerile și timpurile, cari au ajuns, precum se poate documenta, etatea cea mai vîrstnică, n'au mîncat nici odată, și numai puțină carne.»

Vegetarianii științifici și istorici, și aceștia sînt mai ales germani, pot scrie și umplé cărți întregi cu dovezile lor, și ei au și făcut-o acosta mai de multe ori, căci de presinte e foarte bogată literatura vegetarianilor. Pentru acei, cari voiesc să se facă cunoscuți cu dînsa, amintesc opurile lui Eduard Baltzer în Nordhausen, Theodor Hahn pe Waid la St. Gallen, dr. Weilhäuser în Oppeln, dr. Bornthan în Leipzig, dr. Nagel în Barmen, opurile doctorului Struve, alui dr. Rickli în Triest etc. Renumitul naturalist Cuvier dechiară, că omul prin poziția și forma dinților sei, e deja dela natură avisat a mîncă legume. Dar acosta nu e prudință nouă, căci vegetarieni au luat deja din Plutarch ca motto pentru doctrina lor cuvintele: »Cumeză mîncarea de carne e contra naturii omului, se vede din aplecările sale corporale.» Alesandru de Humboldt arată, că de pe-o buciță de pămînt, pe care sînt semenate linte, mazere, fasole, bob etc. pot trăi de noue ori mai mulți oameni, decât pe un fînăț tot așa de mare, pe care pase numai vite ccrnute, a căror carne se consumă apoi de oameni, ca cînd din mîna a doua. Tot așa spune Alesandru de Humboldt: »Că consumarea noastră de carne, țără a ne îngreșoșă, e în tot casul o remășiță a canibalismului de mai înainte.»

Poporele anticității, Indi, Egiptenii și Grecii erau mîncători de legume, și o mare parte din locuitorii Asiei sînt și astăzi vegetarieni. Acolo mai există încă în inima omenescă siela, a maltrată un animal, a-l ucide, și a se nutri cu carnea lui, un punct de vedere amăsurat naturii, precum dic vegetarieni, la care ne-am puté întorce din cultura noastră abundantă, dară de multe ori foarte dură. Tiraniei nostre moderne s'au pus în timpul mai nou frêne, prin înființarea ici și colea de intruniri pentru scutirea animalelor. Mulți vegetarieni posedă firește precugetări logice a se lipi de acești bărbați, meniți pentru de a scuti animalele, și cari singuri mîncăză animalele din dragoste cătră ele. Dară au și provenit casuri, unde intrunirile pentru scutirea animalelor nici n'au primit pe vegetarieni ca membrii în intrunirile lor, din cauza replicelor neplăcute, ce le fac aceștia contra faptelor lor. Vegetarieni cred, că un sarcotag (mîncătoare de carne) ca membru al unei intruniri pentru scutirea animalelor, ar fi o contradicere. Cu stringere din umeri asupra lipsei de logică, chiar și la profesorii germani, cetesc vegetarieni d. p. în »Manuscriptul perdut» de Freitag, că cei doi profesori tineri trag la respundere tineretea lor soți pentru că taie galițele, menite pentru cină, în apropierea urechilor lor. Friptura nu le tînește profesorilor fini așa de bine, căci au auzit țipetul de mörte al gănelor. Inse soțiile lor le respund logic, »cine dorește să mîncăză friptură de galițe, trebuie să suferă și țipetul lor de mörte, și nici nu se poate lua în nume de reu galițelor, că se apără contra tăierii cu tötă puterea țipetului lor, cerînd ajutor, și documentînd durere.»

Replica, că mîncarea de legume ar produce un nîm de oameni slab și fără energie, o slăbese vegeta-

riani prin aceea, că tocmai atleții Greciei și Romei trebuiau să se rețină de mâncarea cărnii, și că și astăzi sunt muntenii și locuitorii Alpilor, și d. p. copilele de pe Capri, pe cari le descrie așa de frumos Gregorovius, cei mai frumoși și mai viguroși oameni, pentru că trăiesc mai cu seamă cu pâine, lapte, brânză și pome. Și animalele consumătoare de plante, precum elefanții, caii, vitele cornute, sunt, precum e cunoscut, cele mai tari și mai trainice la lucru. La întrebarea »Ce să se facă inse cu animalele, pe cari le-am mâncat până acuma?« răspund vegetarianii: »Tot ceea, ce se întemplă și cu nenumeratele animale cealalte, ale căror carne încă nu se mănâncă, precum: cămilele, elefanții, caii, asinii, lupii, câinii, mățele, lei, hienele, vulturii, cocostireii, rândunelele, ciorele, șerpii, crocodilii, etc.« Dintre naturaliștii și medicii timpului mai nou s'au exprimat (Gaffendi, florentinul Cochi, anatomul dr. Hyrtl în Viena, dr. G. Struve ș. a., pentru preferința consumării plantelor, și au fost singuri vegetariani stricți.

Vegetarianii susțin, că ca lucru uman și estetic se recomandă vegetarianismul pe sine însuși, fără multă dovadă.

Locurile, unde se junghii vitele, se evită ori și unde, chiar și de mâncătorii de carne, și de aceea sunt situate aceste de regulă în suburbii. Aspectul și mirosul cărnii crude e tot așa foarte greșos, și chiar și cel mai mare amator de carne nu va mânca de sigur nici un befstec, decât ar fi necesitat singur să lege boul, să-l taie, să-l jupescă și să-l dumice, seu nici o friptură de galițe, decât ar fi necesitat să taie singur găscă seu găina, să o smulgă și să o cenetuiască.

Impreguierea, că în Anglia nu se primesc măcelari ca jurați, decât e vorba de un omor (sânge), e un punct psihologic de mare însemnătate. Afară de aceea ofer bucătăritele și servitorele, cari singure taie animalele, un contingent mare la numărul ucigașilor și inveninătorilor.

Voi mai aminti, că vegetarianii citază locuri nenumerate din autori greci și romani, ca dovezi pentru doctrina lor. Așa susțin ei că Phytagora, Buddha, Hesiod, Triptolem, Appoloniu din Thiana, Pittacus, Epicur, Empedocle, Socrate, Hippocrate, Porphyriu, Ovid în metamorfozele sale, ș. m. d. vorbesc resolut contra mâncării cărnii din mai multe cauze. Afară de aceea mai citază ei locuri din opurile unor poeți și scriitori mai noi în favorul vegetarianismului, și amintesc nume cunoscute și renumite, așa: Milton, Pope, Newton, Goldsmith, Shelley (un vegetarian adevărat), Biron, Spinoza, Fénelon, I. I. Rousseau, Voltaire, Lamartine, Nodier, Franclin, Jean Paul, danesul Holberg (un vegetarian), Bogumil Golz, marele filosof Arthur Schopenhauer, Hnatiuc din Cotman (un vegetarian) ș. a.

Un francez renumit, A. Gleizés, a scris deja în jumetatea întei a secolului presinte un op mare, intitulat »Thalysia ou la nouvelle existence,« în care îndemnă el într'un mod poetic și convingător spre rentorcerea la o viață amăsurată naturei, și arată frumuseța, moralitatea, umanitatea, estetica și cauza sanitară a vegetarianului. Gleizés n'a allat nici o primire în patria sa, ca ori si care profet. Atunci ș-a îndreptat el pela finea vieții sale privirile spre Germania, și-și exprimă într'o precuvântare speranța, că poporul german serios și meditator, va examina odată doctrina sa, și o va primi cu entusiasm. Și în anul 1873, 30 de ani după mórtea lui, s'a tradus opul seu în limba germană, și a câștigat recunoșcere și admirare. Vegetarianii susțin, că fructele nu vor lipsi. De aceea sună devisa acestuia și a tuturor vegetarianilor: »Ayez une idée et comptez sur l'avenir!«

Averchiu Macovei.

Doine și hore din Ardeal.

— Din ținutul Borgoului —

X.

Frunză verde măr de-argint,
Când-mi vine mândra 'n gând,
Primăvera la cosit,
Me usuc ca frunza 'n vânt,
Ca frunza curechiului,
În postul Săn-Petrului.
Ca frunza alunului,
În postul Crăciunului.

XI.

Țiua nor și nóptea nor,
Io-mi petrec lumea cu dor.
Țiua nor și nóptea stele,
Io-mi petrec lumea cu ele,
C-asa-o fost Țilele mele.

XII.

Alunaș cu aluni multe,
Am drăguț și-i dus la munte.
Alunaș cu aluni mici,
Am drăguț și nu-i aici.
— Și drăguții din vecini,
Ca și mierea-i din stupini,
Și drăguțu dintr'alt sat,
Ca pita-i de cumpărat.
Abia-o ai și se sfârșește,
Când-ți trebe nu mai este.

XIII.

Frunză verde de pe costă,
Spovedește-te nevastă,
Că ți-i mórtea la ferestă!
— Ba eu nu m'oi spovedi,
De-aș ști bine c-oi muri.
Că eu când m'am măritat,
Popa de grige mi-o dat:
Ca să nu fiu c'un bărbat,
Că mi-a fi mare păcat.
Eu pe pop-am ascultat,
Mi-am prins un drăguț în sat,
Și cu densusul m'am iubit.
Sfatul popi-am implinit.
Și eu când m'oi spovedi,
Șapte popi mi-or trebui,
Șapte popi din șapte sate,
Că eu n'am multe păcate,
Numa trei cară 'ncărcate.

XIV.

Frunză verde de pe vie
Am o soră pe câmpie,
Mie soră, mamii fată,
În trei ani o ved odată,
Și atuncia-i supărată.
C'a crescut între străini,
Ca și érba între spini.

XV.

Fă-me Dómne ce mi-i face!
Fă-me Dómne-o sălcuță!
Mândrii mele de furcuță!
Să me ducă 'n ședătore!
Să me ție 'n brățșore!

Culese de

I. Dologa.

Biletul Ateneului.

În fine etă-me și eu milostivit de Dumnezeu! 75,000! Sumă de bani și nu glumă!

Când îi ridicai, nu vedeam lumea de bucurie. Voi pute dar și eu s-o dau incolo de sărăcie și să trăesc după poftă, mai boeresce decât un boer!

Am să iau de nevastă pe Emilia cea frumoasă și să me deslătez sub privirea ochilor ei albaștri, în loc de a scrie cât e ziua gârbovit la o mesă verde, din a cărei hârțâi numai capul i se vede omului... Voi ascultă vocea dulce a fetiței amorose, în loc de scărțitul sec al condeiului... O Dămine, câtă fericire!...

Câtă minune au mai făcut cești dela Ateneu cu loteria!... În viața lor n'au făcut un lucru mai înțelept decât când s'au gândit la aceea, să facă loterie! Altfel cum m'aș fi putut eu îmbogăți așa din senin?!

Este adevărat că, când am cumpărat biletul care a câștigat, n'aveam în pungă decât suma de lei unu și bani 40.

Pe un leu am cumpărat biletul norocos, 20 de bani am dat de am intrat în Cișmegiu, să ved și eu cum se pricepe San-Marin și Velescu la ghionturi (eră în tîmna trecută când cu parada din Cișmegiu!)

Pe cei 20 de bani remași am luat o dulc-ătă dela un vitéz din Bulgaria, séu cu alt cuvânt: bragagiu.

Dar acum etă-me avut, de nu mai șciu ce să fac cu banii acești mulți!?

La casa de economii nu-i voi depune, căci acolo dă puțin la sută, apoi de un timp încóce și astfel de instituțiuni dau faliment.

Și decât să-i perd, mai bine va fi să-i cheltuse eu, cum voi ști eu.

Da, așa voi face. Și mai nainte de tóte voi alergă să-mi cumpăr un giuben cum a eșit acum la modă, un pardesiu, căci acesta de acum sub rosa fie dis — e pré ros la cote! Apoi să-mi cumpăr niște mănuși de cari numai boerii pórtă. Ah, maică, cum se va minuna Emilia când me va vedé! Și știu că nici maică-sa nu va mai dice că nu sînt flăcău de insurat!

***

Am cerut mâna Emiliei. Maică-sa m'a sărutat mai de multe ori decât fiică-sa, ce mie între noi fie dis — nu-mi pré plăcea.

Încă în luna acésta ne vom cununa. Ne vom cununa în biserica Domniței Balășa, unde negreșit va veni întreg Bucureșciul să ne admire. Eu am și comandat hainele de cununie. Ea încă are să fie elegant îmbrăcată.

La teatru am cumpărat o loge de rangul al doilea. Până acum, de când cu opera scumpă — numai la galerie me duceam.

Și de ce să nu protejeze omul arta, decă i stă în putere?...

***

Sînt mai fericit decât deștele, cari vor fi aședate în templul Ateneului și vor fi admirate în tóte serbătorile de coconași Bucureșciului! P'ort o lume de fericiri în sinu-mi, căci Emilia este a mea! Ne-am cununat. Vre-o trei archirei au fost de față și nu știu câți mitropoliti, cari ni-au urat viață fericită.

Am să ridie pe spesele mele în templul Ateneului busturile arangiatorilor de loterie, în urma cărei am devenit așa bogat și fericit. Și pe lângă asta sînt și om vestit. Tóte gazetele vorbesc de mine. Și ca să devin și mai vestit, am să pun suma de o mie lei

pentru beneficiul acelor copiiști, cari n'au avut cîră, circa de a câștigă nici o sumă la loterie. Asta de asta voi mai dărui mult pentru educațiu și construcțime.

***

Ađi plec la țera cu Emilia și cu Costică cel mic. (Ah! ce copil dragălas mi-a dărui nevêsta mea.)

Ce bucurie o să simță tatăl meu, ce fericire pe el când își va vedé nepoțelul?

— Ei, Jean, împachetați mai repede, să nu scăpăm trenul! Mergem cu trenul fulger, care nu pré aștepta mult după ómeni... Dar nu bateți așa tare, pré faceți gălăgie cu geamantalele, — așa diceam *când me tređii din somn*.

Al naibii de bilet, ce vis dulce, câtă fericire și câtă desamăgire nu-mi causa într-o singură nópte.

Dar ce naiba? la ușă bate cineva... Cine va fi? cine nu lasă pe pacinicul cetățén nici să dormă?

— Cine-i? strigai.

— Eu sînt, coconașule (și o cunoscu după vocea-i subțirică, că este îngrijitorea casei.) Vin să te tredece, sînt dece ciasuri trecute și dta tot nu ești. A venit și croitorul și pantofarul și nu mai voese să mai aștepte.

— Așa deu! dișei în mine, și le deschisei ușă, să-mi vedă sărăcia din casă, dór îi induplec să mai aștepte.

— Bonjour, imi dișeră și croitorul și pantofarul.

— Póltim, odihniți-ve!

— Deu, ne-am ostenit de când așteptăm, dișe croitorul.

— Precum bine știți... începú pantofarul.

— Da, îl intrerupsei... știu, îți datoresc 20 de franci.

— Și mie costul costumului, 50 de franci!

— Da, așa e, inse vedeți dvóstre, acum nu am bani, să mai așteptați.

— Acum nu aveți?! Dar când veți avé? întrebă pantofarul, care eră mai îndrăsnóț.

— Am așteptat destul! mai adaugă și blândul croitor.

— Până când să mai așteptăm? întrebără apoi améndoi deodată.

— Ce eră să dicé? Nici speranță de avansare nu aveam, și nu eră încă nici pela mijlocul lunei, și în buzunarele mele numai căți-va gologani se îngâmfau. (Când s'a croit bugetul, la mine nu pré s'a gândit nimenea!)

— Mai așteptați și dvóstre până ce se va trage loteria Ateneului, am și eu un bilet, trebuie să câștig, le dișei, cu speranța că asta i va împăcă pe impacienții mei meșteri.

— Așă, palavre, dișe pantofarul, asta pentru noi nu este nimic, vorbe góle, sărăcie!

— Apoi eri s'a și tras numerii, — dișe croitorul.

— Și nu am câștigat? — îl întrebai!

— Ce te mai gândești la câștig, nu de mutra dtale sînt banii! imi dișe obraznicul de pantofar. Alții au cumpărat câte 30—40 de bilete și totuș nu au câștigat. Și dta voești să câștigi cu un bilet?... Au câștigat tot ómeni cari au!

— Ce să le mai dicé acum? Tăcui din gură și începui a me pogori din pat, a me îmbrăcă, ér ei vedénd că aici nu e nădejde de bani, eșiră cu incetinelul uitându-se cu un fel de necez spre mine și nici diuă bună nu-și luară.

Mie-mi părú bine că am scăpat numai cu atăta! Bine că nu m'au amenințat cu judecătoria, că nu m'au și injurat. Dela astfel de ómeni lipsiți de bună creșcere, și asta o póte aștepta omul!

Imi scosei apoi biletul Ateneului din buzunar. — il purtam tot cu mine în portofol. — me ui...

la el, îl întorsei pe amândouă fețele, și unde sînt iscăliturile și numărul 75.000 — ce-mi causă atîta fericire ați noapte, — și unde este frumosul plan al Ate-neului — ca și visul meu — apoi oftai în mine: Te-ai dus și tu!

Îl rupsei în mii de bucăți, deschisei ferestra și me uitai dus după bucățelele mici ce le luă vîntul. Tocmai așa mi se duseră și planurile mele frumoase, așa îmi trecu și visul meu bogat. . .

Căți vor fi pățind așa?! . .

Ioan Russu.

Scrisori din Bucovina.

(Despre societatea arheologică română. Serbarea jubilară a arhidiecesei Bucovina. Mórtea unui arheolog.)

Cernăuți 9 mai.

În ultimul număr al »Familiei« din anul trecut publicasem șcirea, că în Cernăuți s'a constituit sub presidiul meu un comitet din mai mulți domni și dómne, spre înființarea unei societăți arheologice române și a unui muzeu național în țeră.

Erna trecu cu preparări și primăvera eră să se adune comitetul spre a desbata serios despre lucrurile ce ar fi de început pentru realizarea scopului. Patru membrii și damele stăteau în continuă corespondință cu părțile cele mai îndepărtate ale Bucovinei, spre a sondă terenul și a prepară pentru conservarea lucrurilor antice, ce se găsesc în pămînt și se strică cu dispreț și neconsiderare de cãtră popor.

Nici cã ajunseseam la un rezultat, fie măcar reu, ne frezărăm din cauza propagărilor nòstre șcintifice-arheologice de odată cu concurență din partea străinilor. Apelând dlor la internaționalismul șcintii îndecomun, voiră numai decăt să contopescă tendințele și mișcările naționale ale Romănului cu aspirațiunile dlor, dându-le un caracter german. Comitetul arheologic român trebuia deci numai decăt să-și iutescă lucrăritivitatea și să începă cu deschiderea societății arheologice, cu căt în urmă tôte nisuintele și lucrările nòstre ar fi întrebuintate de cãtră ei, și noi la înființarea societății nòstre am fi nevoiți a ne luptă chiar cu tendințele internaționale ale Romănilor bucovineni. Convocasei deci căt mai iute o ședință publică a comitetului întreg, căt și a mai multor domni, în care se luură decisiuni firme despre constituirea societății arheologice române.

În acestă ședință se desbătă riguros însemnătatea societăților internaționale pentru mai multe națiuni. Mai toți oratorii au ajuns la convicția, că existența societăților internaționale în Bucovina e ilusoriă, și că vicțā au numai societățile naționale. Statutele elaborate de mine și revidiate de cãtră o comisie alēsă în astă ședință se așternură guvernului spre aprobare. Ele ș'au și aprobat de cãtră guvern.

Ca scop și-a ales societatea 1. de a lucră pîntre Romāni la deșteptarea interesului pentru anticitățiile lor naționale, bisericēși și seculare, în genere precum și a contribui, pe căt va fi cu puțință la respăndirea șcintțelor arheologice pîntre ei; 2. a adună, a descrie și a conservă ori ce fel de anticități bisericēși sēu seculare aflate în Bucovina sēu și pe aiurea, ș'a stărui pentru conservarea zidirilor, monumentelor și ruinelor istorice și a face cercetări (esplorări) arheologice. Acest scop își ajunge societatea tînînd conferințe publice atāt în Cernăuți căt și în alte orașe sēu tērguri ale țērii, înființānd un muzeu pentru păstrarea anticitățiilor în original sēu în reproducțiune, precum și o bibliotecă de opuri arheologice, întrevinînd pe lāngă autoritățiile competente sēu pe lāngă persōne particulare pentru conservarea zidirilor, monu-

mentelor și ruinelor istorice, precum și a altor anticități, organizānd și încuragiānd cercetările arheologice, intrānd în corespondință cu alte societăți arheologice din imperiu sēu din străinătate și publicānd scrieri de cuprins arheologic. Membrii ei se impart în cei fundatori, ordinari, activi, corespondenți și onorari. Membrii activi sūnt cei ce prin profesiunea lor sēu în mod accidental se ocupă cu șcintța și arheologia și se obligă a sporī scopul societății prin conferințe sēu publicațiuni sēu punēnd cunoșcintțele lor în serviciul ei. Membrii corespondenți sūnt cei ce se obligă a grigi de conservarea monumentelor din locul lor sēu a inavuți colecțiunile societății și a o tînē în curent despre activitatea lor. Comitetul constă din 15 inși. În cas de disolvare trece muzeul și averea ei în proprietatea metropoliei romāne din Cernăuți.

În curēnd o să fie ședința de constituire a societății arheologice. Vom cātă cu tot adinsul ca să incapă în biroul ei fie-ce Romān, care se ocupă cu șcintțele arheologice: se întēlege la partidele esistente nu se pōte reflectă și cã ar trebui să fie represintate tōte în el. Vom da conducerea societății bētrānilor nòstri încărunțiți în lupte pentru esistență și noi tinerii vom fi mândrii de statul și conducerea lor.

***

Sēptēmāna trecutā avū loc în Cernăuți serbarea a sută de ani, de cānd se regularisā de cãtră guvernul austriac clerul român bucovinean. Preparările se făcură de mai mult timp. Serbarea fu precedată de privighierea de nopte cu serānda mare în catedrala mitropolitană, sevrșitā de 6 preoți și un diacon. Arhimandritul Calinescu tînū o cuvēntare despre însemnătatea aniversării clerului bucovinean. A dōua di se tînū serviciul festiv și partea cea mai ponderosă a serbării. La serviciul divin sevrșit tot în catedrala mitropolitană asistase președintele țērii cu consilierii sei, directorii birourilor publice cum și președintele tribunalului țērii, fiind toți în strac de gală mare. Serviciul a fost sevrșit de cãtră mitropolitul dr. Silvestru Morar asistat de 14 preoți.

După serviciul se presintă deputația condusă de cãtră mitropolitul la președintele țērii hr. Alesani, spre a depune omagiile pentru Maestatea sa împēratul. A treia di a fost sânta liturgie în sobor și părăstas pentru împērații: Maria Teresia, Iosif II, Leopold II, Francisc I, Ferdinānd I și episcopii și mitropoliți repausați ai Bucovinei.

Înr'a dōua di după amicēdādi la 4 ore a fost banchet festiv dat de cãtră mitropolitul, la care a fost invitați inālții deregatori, comandantii militari și clerul cernăuțan. Toastul prim îl ridică mitropolitul în onōrea Maestății sale, la ce i respunse președintele țērii Alesani. Mitropolitul toastă apoi pentru școțele și instituttele susținute de fondul religiunii gr. or.

***

Eri muri întēiul arheolog al țērii, cavalerul de Gutter, în etate de 78 de ani, după o bolă scurtă.

El își are meritul, că ațintise privirile Bucovinenilor asupra celor multe anticități păstrate în pāmēnt, care se abandonă atāt de tare de cãtră public. Posedea o colecție forte mare arheologică, de obiectele gāsitate de el ānsuși.

Dionisiu O. Olinescu.

B o n b ó n e.

Se dice, că mai ales criticii teatrali din Paris pun să li se numere sume bunicele de cãtră cei cari doresc să fie lāudați în diare.

Odată actorul Bataille se duse la un critic teatral

spre a-l rugă să spue un cuvânt bun pentru dânsul în diar după reprezentațiunea ce eră să se dea a doua și în beneficiul seu, și în fine di-se, că deocamdată n'are să facă nici un contra-serviciu sunător dlui critic, dar că după reprezentație își va face datoria.

După reprezentație criticul di-se în fôia sa câte ceva despre toți actorii, er despre d. Bataille scrise următoarele; »Cât privește pe d. Bataille, dsa promite mult; vom aștepta să vedem decă se ține de cuvânt.«

***

— A. »Nu sânt bine, frate, nu pot să dorm tătă nóptea.«

— B. »Cel mai bun mijloc în contra insomniei este berea. Să veđi, decă beu sêra vr'o șapte seu opt păhare de bere, apoi dorm tătă nóptea ca un bou.«

— A. »Se pôte, dar nu cred că berea e cauza.«

***

X. . . întrebă mai acum câteva di-le pe doctorul Z. . . , care, la opt-deci de ani, se bucură de cea mai bună sănătate, cum face de se allă așa de bine.

— Dle, — respunse doctorul, trăsce cu medicamentele mele, dar nu iau nici odată din ele.

***

Dómna adresându-se cătră servitoare:

— Cum, Mario, ai mai știrbit încă o ciască?

— Oh! da, dnă, nu voiam să stric duzina; eră singura care rēmasese neștirbită!

***

Din albumul unei dómne:

Femeia este ca o armată; ea este perdută decă n'are o rezervă. . .

Nu întrebați nici pe preoți nici pe filosofi la ce servește mórtea . . . ci pe moștenitor.

Literatură și arte.

Scirii literare și artistice. *Sculptorul Georgescu* din București a terminat bustul în marmură al regelui Carol, care este destinat școlei militare din capitala României; regele a vizitat opera artistului și s'a arătat foarte mulțumit. — *Dl dr. N. Frangulea* a vorbit joi la Ateneul din București despre »vegetarianism.« — *Dni René de Wurtemberg și Paul Renard*, arhitecți și elevi diplomați ai școlei de bele-arte din Paris, se allă de două di-le în București; în curēnd vor merge a vedé Curtea-de-Arges.

Societatea de lectură „Petru Maior“ a junimeii române din Budapesta va serbă în 20 februarie a. 1887 aniversarea iubileului de 25 ani dela înființarea sa. În vederea acestei stări imbucurătoare junimea română conșcie de viitorul seu a luat pașii necesari, prin care are să se premieze cel mai bun operat, care va tractă istoricul societății dela înființarea sa până în prezent. Spre acest scop societatea esmite următorul corcurs: Pentru premiarea celui mai bun operat, care va tractă istoricul societății dela înființarea sa până în prezent. 1. Premiarea: cel mai bun operat va fi premiat cu 50 fl. v. a. 2. Pot concură toți aceia, cari au fost membrii ai societății seu vor fi până în 1 Ianuarie 1887. 3. Terminul ultim al inmanuării operatului este 1 Ianuarie 1887. 4. Modul de inmanuare: sub plic fără nume la adresa societății »Petru Maior« Văczi-utca 13. II, 30. 5. Conținutul: pedecile înființării, înființarea, scopul, și în cât s'a ajuns acest scop, cu un cuvânt istoricul societății »Petru Maior.« 6. Isvóre: tôte actele, precum și biblioteca societății se pun la dispoziție, dar nu se pot instrăina din localul societății pe timp mai îndelungat ca 7 di-le, pentru ca să se pôtă împărțesi toți acei, cari ar avé lipsă. 7. Mărimea aproximativ 5 côle de tipar seu 80 fețe octav. 8. Tipărire: despre tipărire se va îngriji societatea »Petru Maior.« 9.

Ortografia: să se urmeze ortografia academiei române. 10. Censurarea se va incredință unei comisuni de trei onorațiori din Budapesta împreună cu doi membri esmiși din sinul societății. Din ședința comitetului ținută la 6 maiu a. c. în Budapesta. În numele societății: Dr. Emil de Pușcariu, preș., Șerban, secret.

»**Școala Practică**,« magazinul de lecțiuni și materii pentru instrucțiunea primară, de dl Vasile Petri, a încetat să apară de ocamdată. Causa este, că abonamentele neplătite încă s'au urcat la o sumă nesupportabilă pentru puterile redacțiunii. Anunță inse, că spre finele anului curent va publică un »Călindar Pedagogic« pe anul 1887, întocmit cu privire la trebunțele învățătorești în activitate.

Teatru și musică.

Teatru românesc în Sibiu. Reprezentațiunea societății de diletanți români, care nu s'a putut ține în săptămâna trecută la termenul prim, s'a anunțat pe astăzi vineri în 2/14 maiu, în sala cea mare din otelul »Impăratul Romanilor.« Programă rămâne aceeaș, adecă: »Ca doue picături de apă,« comedie într'un act, după franțozesce și »Pentru ochii lumii« seu »Cum se imbētă lumea cu apă rece,« comedie în 2 acte de Labiche, tradusă de Virgil Oniț. Venitul curat e destinat pentru fondul școlei de fetițe cu internat din Sibiu, și pentru reuniunea română de cântări din Sibiu.

Teatrul Național din Buourești. Debutul dlui Lugoșan în »Ruy-Blas,« anunțat și de noi în nr. trecut, n'a avut succes complet. Cu timpul și cu studie stăruitore, scrie »Românul« va căpēta pôte obiceiul, sciința scenei și mai cu sēmă sciința măsurii atât de necesară în conducerea vocii, în jocul și în masca sa. Acesta măsură nu o întelnește decăt forte rar până acum. Acolo unde o are, Lugoșan pôte fi ascultat cu plăcere. Treckerile brusce dela pianissimo la fortissimo în emisiunea vocii fără nici o gradațiune intermediară obosesc; debutantul nu-și da sēmă aseră în pasagiile debitate încet de mărimea sălii în care vorbia. Dulcēta în voce pentru șcenele de amor nu o are încă; își va mai îngriji dicțiunea care nu e destul de întelēsă când se precipită. Luni în 10 maiu n. s'a jucat, pentru beneficiul dlui Hübsch, șeful orchestrei: »Un leu și un zlot« comedie localisată și opereta »Choulleury:« beneficiantul a esecutat diferite pagine musicale. Marți »Romeo și Julietta.« Joi feeria »Fata aerului.«

Teatru român în Reghin. La 11 maiu n. s'a dat în Reghinul-Săsesc o reprezentațiune teatrală de cătră inteligința română de acolo, în sala otelului orășenesc, pentr'un scop filantropic. Programul: »Rēmășagul,« de V. Alecsandri, — esecutat de dl Vasile Duma, dna Livia Șandru, dșora Ales. Schiopul, dl C. Vulcan și dna Maria Ceușan; »Cinel-Cinel,« de V. Alecsandri, — esecutat de dl Alesandru Ceușan, dna M. Ceușan, dșora Rafila Șandru, dna Sabina Todea și dl Ioan Duma. După reprezentațiune urmă joc, care ținū până diminēta.

Serata literară-musicală din Arad, dată în onóreă deputaților sinodali în sêra duminēcii Tomii, a reeșit bine, dar a fost cam lungă, căci s'a compus din vr'o 28 piese. Punctul culminant a fost disertatiunea dlui profesor dr. Petru Pipoș, pe care o publicăm noi. Au mai fost și alte disertatiuni; așa clericul I. Caciuca a cetit una intitulată »Limba și literatura română,« clericul V. Magdu a vorbit despre musică, preparandul G. Gian despre »sciințele naturale în raport cu agricultura,« clericul G. Lazaru despre »Importanța oratoriei« și preparandul N. Carabaș despre »Influințele sciințelor esacte asupra vieții,« a

mai disertat și profesorul I. Trăilescu. S'au declamat »Toporul și pădurea« de Alecsandrescu, »Sila« de Boliac. Dintre cântători tinerul G. Micău a făcut mai mare efect cu »Gondoleta«, acompaniată pe pian de clericul Nic. Diamandi. În pauză, corul sub conducerea dlui Vidu, a cântat: »Sărta fidelei, Hora dela Plevna, Cucuruz și 'n sferșit corul instrumental a executat Ardeleana de St. Perian, și publicul s'a im-prășciat la sunetul marșului lui Iancu.

Teatru și concert în Pesac. Corul vocal al plugarilor români din Pesac, comitatul Torontal, a dat acolo în luna pașilor o reprezentațiune teatrală, însoțită și de un concert. S'a jucat piesa »Nunta țărănească« de V. Alecsandri. În piesa aceasta au jucat: dșora E. Dan și dnii D. Andraș, N. Marian, C. Bogdan, G. Bogdan, T. Ardelean, T. Bogdan și N. Mureșan. Apoi a urmat concertul cu programul următor: »Motto« cuartet, »Scumpul meu popor român,« poezie de Josif Vulcan, declamată de C. Bogdan, »Diua triumfală,« cuartet; »Movila lui Burecl,« poezie de V. Alecsandri, declamată de D. Andraș; »Coróna Moldaviei,« cuartet; »Moș Martin,« poezie de I. Grozescu, declamată de M. Mureșan și »Junimea parisană« cuartet. Succesul a fost îmbucurător, ceea ce se pôte mulțami în mare parte tinărului instructor de cor George Ștefan din Budinți. Petrecerea s'a încheiat cu joc.

Musica românească în Blaș a luat un avânt mai nalt, de când s'a mutat acolo dl Iacob Mureșan jun. în calitate de profesor de musică vocală și instrumentală în institutele de cultură de acolo. Dsa, pe lângă aceea că îndeplinește cu succes catedra sa, eşcelează și ca compositor de musică bisericăscă, ceea ce s'a vădut în deosebi la serbătorile Pașilor. Asemenea cultivează și musica populară. Decând a venit dl Mureșan în Blaș, i se scrie »Tribunei,« pricepem și noi, că »piano-forte« nu e numai pentru ariile nemțești și franțuzești, ba ni se pare, că acela e acomodat numai și numai pentru arii românești. Salónele din Blaș resună de horele românești, de prin toate ținuturile. pe cari densusul le-a adunat și arangiat. Nu știu, cum va fi dl Mureșan în alte piese, dar în cele românești naționale densusul ne întrece cu mult așteptările noastre. Iti este mai mare dragul să te preumbli pe stradele Blașului, auđind cu cât farmec sună la o ferăstră. ce dă în stradă, »hațegana,« la alta »ardelena« etc. Și să veđi, că dșorele noastre ni se par mai frumoșe, mai plăcute și mai dragălașe astfel.

C e e n o u ?

Șciri personale. Dl Titu Maiorescu a făcut în timpul vacanților dela Paști o scurtă călătorie în străinătate, de unde s'a 'ntors dizele trecute la București. — *Mitropolitul-primat al României* e mai bine și peste câteva zile va plecá la băile dela Evian în Savoya. — *Dl Aurel Beleş*, inginer al statului în România, fiul vicarului episcopesc Ieroteiu Beleş din Oradea-mare, a plecat la Odessa, unde a fost trimis de ministrul domeniilor pentru ca să studieze tērgurile de rimători. — *Dl dr. Nestor Oprean* din Nereu-Dugosello, comitatul Torontal, a făcut în Budapesta censurá de advocat. — *Dl Nicolau Mladin* a fost ales de cătră congregațiunea comitatului Arad subprețor al cercului Hălmađiu.

Hymen. Dl Ioan Slavici, directorul điarului »Tribuna« din Sibiu, s'a căsătorit cu domnișóra Eleonora Tănăsescu, directórea școlei române de fete din Sibiu, înființată și întreținută de Reuniunea femeilor române de acolo. — *Dl dr. Ioan Mihályi*, advocat în Sighetul Marmáției și fișe comitatens, s'a logodit cu dra Iustina Pop, fiica dlui Vasilie Pop pa-

roc gr. c. în Vișeu-de-sus — *Dl Ión I. Maximilian*, invēțator în Stupini, s'a logodit cu dșóra Valeria Soiu, fiica părintelui Soiu din Turcheș. — *Dl Ioachim Miloia*, invēțator la școla confesiunală din Ferendia și-a încredințat de soție pe dra Maria Popescu din Fișeș în Bănat.

Bal la curte. În 6 maiu a fost un bal strălucit la curtea regescă în castelul din Buda. Dintre români au luat parte dl George Mocioni cu consórta sa n. dna Elena Somogyi și cu fiica lor dra Georgina. Asemenea a fost de față, cu consortele seu, și contesa Livia Andreiu Bethlen n. Mocioni, care cu asta ocașiune a și fost presintată reginei.

Academia Română. În ședința din urmă a Academiei, între alte lucrări, membrii Academiei au ascultat pe d. V. A. Ureche, care a espus rezultatul excursiunii făcute, cu cheltuiala dsale în Moldova. La Hadrîmbul dsa a descoperit peste 400 documente, privitoare la secolii 16—18-lea; sânt mai ales de o importanță mare documentele relative la corespondințele ținute între mitropolii Moldovei cu primatul din Varșovia privitoare la înapoierea mai multor odóre și documente, ridicate de mitropolitul Dositheiu și duse la Varșovia, pe timpul intrării lui Sobieschi în Moldova. Aceste documente se găsesc acum la Viena. Asemenea sânt documente, privitoare la resbelele din 1774, 1821, 1828, etc. Dl Ureche a mai găsit un cronic a lui N. Kostin copiat în 1722 de vornicul Radul Popescul, care adaogă o parte inedită a sa relativ la a doua domnie a lui N. Mavrocordat în Muntenia.

Sinodul arhidiecesei Sibiu, deschis în duminica Tomei, a ținut 8 ședințe. Din raportul senatului școlar scótem următoarele: În gimnasiul mare din Brașov au funcționat în anul școlar 1884/5 11 profesori, numărul școlarilor înscriși a fost 216; în cele 4 clase ale școlei reale au funcționat 7 profesori, numărul elevilor a fost 54; în școlele comerciale aceiași 7 profesori, școlarii 30. În gimnasiul mic din Brad au funcționat 7 profesori, școlarii au fost 82. În preparandia din Sibiu au fost 7 profesori, érá invēțaceii 54. Școle populare cu caracter confesional au fost 778, școle comune cu alte confesiuni 37, școle comunale de stat 72; numărul invēțatorilor 843; suma tuturor copiilor umblători la școlă 54,550 séu 62 %; edificii școlare proprii 663, închiriate 147; grădini de pomărit 382, dintre cari 154 necultivate. Referitor la ridicarea unui edificiu nou seminarial, cu a cărui efectuare, conform concludenței sinodal din 1885, este însărcinat consistoriul, s'a denumit o comisiune, care să proiecteze locul, pe care să se ridice edificiul amintit, și să pregătescă lucrările preliminare tehnice. Din raportul senatului bisericesc aflăm, că statul proteșec a fost în anul trecut de 1043 persóne, dintre cari 14 în centru, 32 protopopi cu parochii, 3 fără parochii, 3 emeritați și 3 administratori protopresbiteriali. Numărul total al sufletelor a fost la finele anului trecut de 688,535, adecă cu 11,093 mai mare ca în anul trecut, ceea-ce arată un spor de 1.63 %. Sinodul s'a închis sâmbătă. Atunci s'a făcut și alegerile în locurile vacante la consistoriul arhidieceșan. În locul vacant prin mórtea asesorului consistorial Anania Trombițaș fu ales dl dr. Remus Roșca, ampioiat la consistoriul arhidieceșan, și în locul reposatului Visarion Roman, dl Iacob Bacea, căpitan ces. reg. în pensiune. Asesor ordinar în senatul școlar fu ales tot atunci asesoru onorar de până acuma dl Matei Voilean.

Sinodul diecesei Arad s'a încheiat vineri. Înainte de sinod s'a ținut adunarea generală a fondului preoțesc și s'a constatat, că acest fond înființat numai înainte cu nouă ani, s'a urcat la suma de o sută de

mii florini. In sinod s'au făcut următoarele alegeri: La Arad, in senatul școlar: dl Demetriu Roman, in senatul epitropesc: părintele Paul Tempea și părintele Ignățiu Pap, er dintre mireni dl Daniil Gabor. — Pentru consistoriul din Oradea-mare s'au ales in senatul epitropesc dnii Teodor Pap paroc in Berechuiu și Paul Fassie, jude regese in Vașcău; er in senatul de școle dl Ioan Pinter invetător in Beinș.

Sinodul diecesei Caransebeș a ținut numai patru ședințe. Din raportul comisiunii bisericești, raportor prot. Paul Miulescu, s'a vedut că in anul 1885 populațiunea a crescut cu 1434 suflete. Din raportul comisiunii epitropesci, raportor dl avocat Ioan Buditian, aflăm, că noul edificiu diecesan a costat 20.645 fl. 75 cr. er înființarea tipografiei și librăriei diecesane 14.671 fl. 75 cr. Din raportul comisiunii școlare, raportor dl dr. Ioan Paul, scotem următoarele: din 19.065 prunci harnici de școlă, numai 10.242, adeca abia jumătate, au umblat la școlă, și anume 6611 băieți și 3294 fete; pentru 9971 de băieți harnici de școlă sunt 203 școle. eră pentru 9094 de fete numai 9 școle separate. La institutul pedagogic s'au inscris pe an. c. 33 elevi și 11 eleve. S'a desbătut apoi raportul comisiunii școlare, raportor dl invetător Martin Tap, asupra raportului senatului școlar in cauza petițiunii profesorilor dela institutul teologic și pedagogic, precum și in cauza petițiunii maestrului de musică instrumentală, pentru urcarea salarelor, stabilirea quinquenalelor, înființarea unui fond de pensie și denumirea definitivă a profesorilor, cari au prestat anii pe probă. Sinodul dorește a face îmbunătățirile necesare pentru traiul corespundător și asigurarea viitorului profesorilor; decide dar să se facă un proiect normativ in asta privință și acela să se prezinte in sesiunea viitoare a sinodului. er până atunci pentru profesorii cu anii de probă prestați să institue o comisiune esamintătoare de 3 membrii, cari sub presidul Pr. SSale episcopului eparchial are să primeseă esamenul de profesor pentru facultatea teologică și pedagogică. In acosta comisiune se recomandă: Ioan Popescu, dr. Daniel Barcian, Stef. Iosif și dr. Nicolau Pop. Profesorilor Stefan Velovan și Patriciu Dragălina se acordă pe anul 1887, pe basa anilor de serviciu prestat 80 fl. la unul ca adaus. In sfersit in postul vacant de asesor cu plată și pe viață in senatul bisericesc al consistoriului diecesan s'a ales protosincelul Filaret Musta; er asesori onorari in locurile vacante s'au ales preotul George Popa din Domașna pentru senatul școlar și preotul din Remete-Pogănici Nicolae Stioyon pentru senatul epitropesc. Postul de asesor referinte pentru senatul epitropesc a ramas a se indeplini și mai departe prin consistoriul diecesan.

Procesele de presă ale „Tribunei“ s'au pertractat in 11 și 12 maiu n. la tribunalul cu jurați din Cluș. Decursul, după depeșile »Tribunei« a fost următorul: In ziua primă, înainte d'a se ceti articolul incriminat, dl Ioan Slavici, exprimă părerea sa de reu, că estiunea s'a discutat in public și s'au divulgat cele mai false știri despre persoana sa. Declară dar că a petrecut in România ca om de litere și tot ca om de litere este director al »Tribunei«, nu a oprit publicarea articolului, pentru că nu găsește in el nimic neiertat. Se cetește articolul in limba maghiară. Dl redactor respundător Cornel Pop Păcurar cere să se cetească și in originalul român. jurații nu cer, nici procurorul, dar tribunalul admite cetirea și tălmăciul dl dr. Aurel Isac il cetește. Procurorul Biró susținând acușatiunea sa, arată că intręga atitudine a »Tribunei« e primejdiosă și făcend apel la patriotismul juraților, cere condamnarea acușatorilor. Pop

Păcurar se apără in româneșce, apoi Slavici in limba maghiară. In urmă vorbeșce apărătorul avocatul dl Iuliu Coroian. Jurații se retrag și rentorcendū-se, cu 9 voturi contra 3 declară pe Pop Păcurar vinovat, er pe Slavici il achită cu 7 voturi contra 5. Procurorul cere in contra lui Pop Păcurar inchisore de 2 ani și ½; tribunalul amână publicarea sentinței pe ziua următoare. A doua zi, in al doile proces de presă, Pop Păcurar a fost declarat vinovat cu 8 voturi contra 4, Slavici cu 9 voturi contra 3. Procurorul cere pentru Păcurar patru ani de inchisore, er pentru Slavici trei luni și cheltuielile de proces. Tribunalul pronunță pentru Păcurar un an de inchisore, pentru Slavici o sută de florini pedepsă. Apărătorul insinuă nulitate.

Maial. Școla capitală gr. or. din Poiana, protopresbiteratul Mercurii, a anunțat maiialul seu obiicnuit pe duminică la 4/16 maiu in locul numit la »Staule«. La inceputul maiialului, precum și in decursul pauzei, tinerimea școlară avea să severșescă mai multe producțiuni.

Necrologe. *Alexandru Nedelcu*, fost industriaș in Budapesta, a murit acolo in 5 maiu, in etate de 67 ani, jelit de soția sa Ana n. Hauptmann și de alți consăngeni. Remășițele pămenteșce ale fericitului, slinșindu-se vineri la 7 maiu in Budapesta, se transportară la Lugos, unde in 10 maiu se aședară spre odihnă vecinică in cripta familiară. Reposatul încă in viață a testat totă averea sa, cam 70 mii, comunității bisericeșce gr. or. române din Lugos, spre scopuri culturale și filantropice. — *George Fontanini*, unul din profesorii cei mai cunoscuți in România, fost director al liceului din Craiova și membru al Academiei Române in secțiunea literară, a incetat din viață la Bucureșci, unde suferia de mult încă de o crudă bolă. Fontanini făcea parte din școla etimologisților absoluți cari ar fi dorit ca limba română să devină o limbă ciccroniană și cari, pe timpurile lor, prin astiel de incercări, in plus de latinitate, arătara invetăților străini originea limbii noastre. Mai jos de Laurian și Maxim, impreună cu etimologisții dela Blaș, Fontanini își va ave locul seu in istoria literară a fasci etimologice in limba română. — *Ioan Marcu*, protopop gr. c. român in Sătmar, a reposat la 5 maiu n. in etate de 55 ani, lăsand in doliu pe consorta sa Ana n. Pop, pe frații Alexandru și Vasilie, pe sora Maria și numeroși consăngeni. Adormitul a fost unul din preoții romani de frunte din părțile sătmarene, perderea lui este adanc simțită. — *Dionisiu Tobias*, președinte de tribunal in pensie și in urmă avocat in Abrud, a murit acolo in 30 aprilie, in etate de 59 ani, lăsand in doliu familie numerosă. — *Ecaterina Iancu*, preoteseă veduvă in Ghilad, după ce ș-a perdut bărbatul și copiii crescuți cu multă cheltuielă, a murit in săptămăna trecută, lăsand 60 de jughere de pământ fondului școlar gr. or. de acolo, ca din vinilele acelora să se plătescă invetătorii.

Călındarul săptămănei.

Diua sept.	Călındarul vechiu	Călınd nou
Dum. a 4-a a Slăbănogului, Ioan c. 5, gl. 3. sft. 5.		
Duminică	4 Mța Pelagia	16 Ioan P.
Luni	5 Marea Mța Irina	17 Pascalie
Marti	6 S. și dreptul Iov	18 Venanțiu
Mercuri	7 S. Muc. Acachie	19 Celestin
Joi	8† S. Ap. și Ev. Ioan	20 Bernardin
Vineri	9 Pror. Isaia	21 Prudentius
Sămbătă	10 Sf. Ap. Simon Zil.	22 Elena

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hugel in Oradea-mare.